

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 30 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrstice,
če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Knez Alojzij Liechtenstein pri obletnici kat. društva v Mariboru.

Nasprotniki naši so že ponosno po časnikih trobili, da so dnevi kat. društev šteti. Ali 300 zbranih katoliških mož pri obletnici kat. društva v Mariboru je pokazalo, da se liberalci varajo. Potreba kat. društev se množi in čedalje bolj čuti in zakaj? Zato ker ljudem razvaline, koje liberalizem okoli sebe dela, čedalje bolj nepovoljne, neznošljive prihajajo. To je tudi prvi govornik, jasni knez Liechtenstein, kaj mično, živahno in prepričevalno dokazal. Govoril je o prvi točki: o zboljšanju sedanjega slabega stanja človeške družbe, prilično tako-le: Ljudje so sedaj po vseh stanovih nezadovoljni. Kdo je tega kriv? Nesrečno liberalno gospodarenje. Pred 15 leti so liberalci obetali zlate gore in pečene golobe, da bo le treba usta odpirati in požirati. A sedaj začenjajo ljudje sprevideti, da zlatih gor nikder ni in tudi pečeni golobi njim niso v usta leteli, čeravno so ta široko nastavljali; vsled tega je sedaj vse nevoljno!

Liberalci preganjajo krščanstvo povsod, ker je to njihovej grabljev sebičnosti na potu. Sicer pravijo: vera mora biti, vero imamo tudi mi. Res, liberalci imajo vero, ki je nekoliko dni še starejša od judovske. Kajti preden je stal sveti šotor in je Mozes dobil drugič plošči z 10 zapovedami, so Izraelci plesali, peli in molili pred zlatim teletom. A zlato tele je Bog sedanjih liberalcev!

Nek tujec je našel otroke, kako so na ulici igrali; stopi med nje in pravi: otročiči, bi li radi dobro jedli in pili? O da, radi bi dobro jedli in pili. Dobro, tečaj pa pojdite z menoj v gostilnico! Sli so vsi v gostilnico, so dobro jedli in pili in tujec ž njimi a naposled je tujec rekel, da pojde si po cigaro — in je preminol. Otroci in njih stariši so morali vse sami plačati. Enaka je v Avstriji z liberalizmom. Ta je prišel kakor imeniten tujec k nam in djal: otroci avstrijski, hočete železnic? Da, da, železnic hočemo imeti! Želiti kaj bank? O se vé, čem več, tem bolje.

No, hočete družb in papirnatih podvzetij? Le sem ž njimi! Hočete denarjev? Le denarjev, le denarjev! In sedaj so se otroci avstrijski vsedli s tujcem liberalizmom za mizo liberalnega gospodarstva. Toda kaj se je zgodilo? Tujec liberalizem se je nažrl in nadeval — a naposled otroke v revni zadregi brez pomoči zapustil. Prišel je denarstveni polom. Ubogi ljudje so prepozno spoznali, da so milijone zgubili. Skoro ves manjši kapital je preminol v žepih Judov in nekaterih liberalnih mogotcev. Večina bila je goljufana, slečena. Delalci, menjše obrtništvo je prišlo skoro na nič, kmetsko ljudstvo pa je preobloženo z davki. Nezadovoljnost postala je v Avstriji skoro po vseli stanih občena.

Kaj hočemo tukaj Katoličani, kaj avstrijski konservativci storiti? Pred vsem zahtevamo enakih pravic pri enakih bremenih z liberalci. To je vse. Brž ko zadobijo konservativni stanovi, posebno kmetski, pravice, kakoršnih imajo liberalci v svojih advokatskih, trgovskih in obrtnijskih zbornicah, nastopi — konec in račun s tujcem liberalcem. In ta konec, ta račun pride gotovo.

Cesarja Karola V. prededa našega sedanjega cesarja, so na lovu 3 tolovaji prejeli. Prvi je rekel: sanje tolovajev so vselej resnične. Sanjalo se mi je, da sem oblekel cesarsk plašč in je vzel škrlatast plašč cesarju raz rame. Drug je djal: meni se je sanjalo, da sem dobil cesarsk meč in je vzel cesarju meč iz nadobočja. Tretji pa je rekel: meni se je sanjalo, da sem trobil v lovski rog cesarjev. Cesar mu pa reče: dobro, vendar poprej ti hočem pokazati, kako se trobi. Cesar nastavi rog in glasno zatrobi, da je njegovo spremstvo kmalu vse okoli nja stalo in drzne tolovaje prejelo. Tedaj pa reče cesar: tudi jaz sem imel sanje. Sanjalo se mi je, da je na suhi hruški viselo troje tolovajev, in ker so cesarjeve sanje vselej resnične, zato ukažem, da ove tolovaje na to-le suho hruško takoj obesite! Zgodilo se je. Enak bo konec liberalnega gospodarstva. Tako vsaj se nam konservativcem sanja o

konecu liberalizma in sanjariti bo vendar še dopuščeno v svobodni Avstriji?!

Da se pa sanje ove uresničijo, je treba pripoznati I. da je občna nezadovoljnost ljudi jako nevarna Avstriji. II. Zakrivila je njo novošegna nevera. III. Ta je rodila a) čedalje večjo razdrobljenje človeške družbe, b) vedno večjo moč in nasilstvo kapitala v političnih in gospodarskih zadevah, c) grabežljivost čestilakomnih vladarjev, ki narodom nalagajo silne krvne in denarne davke ter tudi miroljubne sosede silijo v enake žrtve. Vse to pak je pripomagalo da 1) manjše obrtništvo in roko-delstvo peša 2) da je kmetovalstvo z dačami preobloženo, 3) delalci po fabrikah tlačeni in 4) da kapitalisti ljudi neusmiljeno gulijo in slačijo. VI. Pomočki so: obnovljenje krščanskega mišljenja in ravnanja pri ljudeh. Krščanstvo ukazuje ljubiti vsakega človeka; krščanstvo edino zamore krotiti grdo sebičnost posameznih ljudi, stanov, strank in držav. Vsled tega se mora pripoznati delalec, malim obrtnikom in kmetovalcem stanovska enakopravnost v državi zraven stanu velikih obrtnikov (fabrikantov). Ovim stanovom se morajo dovoliti samostalne zbornice, kakoršne so tržne in obrtnijske zbornice, da bodo mali obrtniki, delavci in kmetovalci zamogli zagovarjati in braniti svoje koristi ravno tako, kakor sedaj advokatske trgovske in obrtnijske zbornice. Le tako bo mogoče a) ljudstvo obraniti neusmiljenega izsesavanja po sebičnem kapitalu; b) storiti, da bo država za vse stanovce skrbela enakomerno; c) da nastane polagoma dovolj dobro in krepko pravo za kmetovalce, za obrtnike in za delavce, zraven že obstoječega prava trgovcev, na mestu postav, ki sedaj le enostransko podpirajo velike obrtnike. V. Obnovljenje krščanstva se pa ima kazati 1) v krščanski odreji mlajine, in v skrbnem posvečevanju nedelje in 2) v djanski krščanski ljubezni.

Blizo 300 zbranih mož je govor kneza Liechtensteina pazno poslušalo in vse njegove nasvete s živijo-klici sprejelo.

Gospodarske stvari.

Kako ribnike za karpe narejati in z njimi ravnati?

II.

M. Če reka ali potok skoz ribnik teče, mora se struga s hosto tako pregraditi, da pravi jez nastane in se ribam pot v reko ali potok zabrani. Vejevje se plast na plast tako visoko polaga, da ga ribam ni mogoče preskočiti. Voda se mora, kolikor le mogoče v vedno jednaki visokosti držati, poleti pa je skrbeti zato, da na enkrat preveč vode v ribnik ne priteče in tako voda previsoko ne nastopi, ker ribe rade frišni vodi nasproti gredó in tako svoje pašnike zapustivše

lahko v roke grabežljivcev pridejo. Če se poleti ob suhem vremenu ribnik napaja z vodo, se naj to vedno po dnevu godi, po noči pa naj se voda zopet ustavi. Kedar se ribi, je dobro gledati in skrbeti za to, da se v ribjo jamo zamore frišna voda dopustiti, da se omedlevajoče ribe okrepečajo.

Ob suhem vremenu voda v ribniku splahnuje in obrežje bolj in bolj suho prilaja. Močvirne rastline se kisajo in gnjiti začno in karpi se pašnike svoje zapustivši v globočejo vodo podajo. V ribnikih, v katerih se ribe drstijo, se ikre ob travi položene rade posušé, če voda pada in konec vzamejo. Dobro je, če se v ribnike, kateri so bili poleti obdelani, voda polagoma napušča, da jih more živina pred pristopom vode popasti in se raznim mrčesom prilika da, prav obilno zarediti se. Ko začne voda više stopati, pridejo karpi zelo radi v take kraje in se po njih pasejo. Tako ravnanje z ribnikom in tako obdelovanje veliko pripomaga, da se v njem več rib zaplodi.

Ker karpi svoj živež večjidél ob plitvem obrežju iščejo, tako je v obče prilicnejše, mesto večjega, globočejšega ribnika, jih več manjših in bolj plitvih narediti.

Močvirnati osredki, ki se radi nad vodo iz različnih povodnih rastlin narejajo in po ribniku sem ter tje plavajo in dalje gosto ločje ribji pridek izdatno zmanjšujejo. Da se ločje in trstikovje tako silno ne zaredi, se mora ribnik po letu večkrat pod vodo poseči, ali pa takrat, ko se voda iz njega spusti in se dno posuši, korenice požgati. Močvirnati osredki se morajo na razne strani prerezati in razdeliti, cvetje potem na obrežje splava in se iz vode potegne. Tudi pomaga o mrzlem vremenu vodo spustiti, da dno premrzne. Potem se navozi na osredke več palcev debelo peska, da ne morejo več na vrh vode vzplavati, ko se ribnik zopet z vodo napusti.

Po zimi je dobro, če se ribnikom prtok in odtok vode pusti. Kedar led ribnik pokrije, se mora nekoliko v stran od tistega kraja, na katerem se po zimi navadno karpi vzdržujejo, da jih ne more kdo z ostri nabadati, led presekat. V večjih ribnikih se take luknje 5—8 sežnjev na dolgo in 3—4 črevlje na široko izsekavajo in potem vsak dan led iz njih potegne. Če debel sneg na led pade potem pa odjužno vreme nastopi, da se sneg skoz in skoz vode napije, takrat je za ribe velika nevarnost, da zime konec ne vzamejo. Voda postane žolte, mlečne ali celo rujave barve, okoli lukenj se prikažejo medli kebri, ki začno pojemat in erkati, jim sledijo ribe vse medle, hlastavo zajemajo zrak, in začnejo konec jemati. Najpoprej erkajo raki, potem žabe, na to ribe roparice in slednjič karpi. Okoli lukenj se gonijo tropoma vrane in vrani. Proti tej nevarnosti varuje le pomnoženje lukenj v ledu, prtok frišne vode in slednjič prisiljeno ribljenje, da se še pogube reši, kar že ni poginilo.

Pa tudi poleti se zamore zgoditi, da začno